

10-748741183
 lajoš kašak
ZAKON ŽIVOTA

Nema takvooga gospodara koji bi im
 padaju s neba (zapovedao,
 i niču ispod zemlje.

Seljaci veruju da bez njihove velike strasti i
 pesnici veruju (snažnih ruku
 ništa ne bi bilo od njih
 da ih je obuzela carolija
 i da će se sada žrtvovati
 na njihovo divljenje.

Proleće ni u šta ne veruje samo
 prce uzrušuje (samo razmnožava
 prce uzrušuje koje se nemo čude
 zatrudnele žene
 buntomni svet muškaraca
 zeleno i još zelenije
 belo crveno i još crvenije
 oblike koji jedni drugima (protivureće
 koje hrane nevidljivi koreni.

Tako je proleće roditelj mojih osećanja
 dadilja mojih misli (koju pozdravljam skidanjem šešira
 i kojoj se pokoravam.
 Danas sam crvenim mastilom upisao (u svoj dnevnik:
 ne pevam
 pesmu smrti (već pesmu rađanja.

10-748741183

milan fišt

POJAVA

I čuh šum njihovih krila
 Ezekiel, I, 24.

Andeli su crni. Zar u njihovim rukama ne viđiš
 Kada bljesne u svetlosti — preleću sunce i
 I sunce se otvara pred njima. Jer oni letе (u
 I prekrivši svoje jadne oči: — svet, svet, svet,
 I zruci uzmiču pred njima, da
 I pred njima se i Sunce i Mesec šćućure kao
 I pred njima, pućpurićući kao ćurke uzlete
 I odmah se raspadnu od užasne potiznosti.

A kako su oni ipak sumorni! Ali zbog toga što
 Poplavlila ih je voda, pojela vatra, te se na
 Jer: — svet, svet, svet, — odgovarahu im i ove
 Kada ih je pokosila voda, pojela vatra
 I premda se u njihove trošne knuće još uvek
 O zar je Ideja tako velika, reci Vladimire Iliću,
 Da prelazi preko života, smrti, kostiju, a ostaje

**BITI ŽIVI MRTVAC
 ILI ŽIVITI OD SMRTI...**

Ali učitete to bez iluzija... Napred
 treba da pođe ne Razmetljivač, već čovek.
 Sa svom svojom lucidnošću, poznajući
 opasnosti kojima se izlaže, odbacujući ka-
 ko besmisleno neustrašivost (zbog koje
 mislimo da smo jači nego što u stvari
 jesmo) tako i smešno opreznost (zbog koje
 hoćemo da se osiguravamo usred samoga
 sloma).

Boriti se protiv straha znači boriti se
 protiv stida ili protiv besmislene su-
 je koje ga često skriva. Podjednako je
 definjasto negirati samoga sebe kao i po-
 tvrdjivati samoga sebe naprazno, ali ne
 padajući u ta dva iskušena čovek može
 da sačuva ponos — da želi da ostane slo-
 bodan usred najgorih uslovljavanja. Slo-
 bodan i slab, slobodan upravo u ovoj meri
 u kojoj zna i priznaje sebi da je slab.
 Svako od nas je u većoj ili manjoj me-
 ri obuzet strahom da će ga neko prevari-
 ti, "preći", da će dopustiti da ga pređu.
 Dok bi trebalo da se otvaramo, svim svo-
 jim bićem, svom svojom slobodom, mi mi-
 slimo samo na to da napravimo za sebe
 jednu fasadu, da podizemo barikadu ili da

Reci ko uči živa bića da budu verna, da im, iako
 [je i tužno, i sumorno, i konačno ogorčeno
 ni srž ne zaboravlja da je, mada i strašno, ali
 [sveto njegovo ime, jer je tri puta svet Gospod?

O progovori dakle, ti koji si imao nežno a ipak
 [strašno srce jer si znao šta je Ideja,
 Da je Ideja nemilosrdna, da je Ideja dobrotu, ali
 [je, zbog toga što želi dobro, tako nemilosrdna,
 Jer ono što je prubino: mora da se bori sa
 [zlom, da se u dubinama svakog doba bori sa
 [tminom, kao što svoje pege pobeđuje sunce
 Kašnjavao si, ti koji si bio dobar, — u tebi je
 [dobrotu bila velika kao planina
 A natmurenost na tuom čelu kao oblak, koji je
 [zaseo na vrhu.

O, Vladimire Iliću, može li se pomoći ljudskom
 [biću? Uzalud te pozivam,
 U proleće je naoblatoenje još veće i noć dublja
 I nema odgovora u doinama ovoga sveta.
 I uzalud sedim ovde i tako davno očekujem
 [pojavu, ovde se ništa ne pokreće
 Samo tvoja slika klimne katkad i tužne oči
 [opominju
 I tvoj džinovski rad.

**đula ilješ
 NA
 PREKRETNICI
 ŽIVOTA**

Već se noć spušta na nas! oblaci staju, prosejawa
 gole su i bistavao vlažne grane drveća vani
 i kako vetar zahuji, prospajaju svoje suze —
 Pralazi mladost!

Gle pred prozorom mojim jedna tik druge brzo
 dve laste, kao rabe na dnu jednog mora —
 jedna je ljubav, mislim, — a druga stidljiva
 nada!
 sve što me je doprilo, beži od mene, vraća se
 [tihu u jednu istinitiju otadžbinu!

Gle u širokaj haljini i sa velikim,
 udovima seda kraj mene nakaza melanholija,
 privlači mi glavu na njene vlažne grudi —
 — plaći, ako smeš... ruga mi se — plaći,
 Oplakuj, ako imaš šta! pogledaj svoj život!

Okolo pada jesenja kiša i nad poštumjenim
 [hmkama leđi magla
 i penjućajući se žuri ka tebi prijava voda strnim
 [putevima,
 kojima si jednom vodio svoju dragu sa namerom
 [koja se može osuditi.

Kao zrna krivice cure kapi niz moj mali prozor.
 Oj, vi hitri trenuci, godine, vekovi! — Jesenji
 [suton prekriwa moju haritaju,
 nad koju se nadnosim kao nad ogledalo, — brzo
 [prekriwa zauvek moje mladieko lice!
 Kroz hitre kapljice vidim kako se mrko deruće
 [u jesenjeji magli komeša, niše...

laslo nađ
URLIKANJA

Ogledni psi urluju na mene
 beznađežno, noću, danju.
 Hrane me jancima iz pakla.
 Ne škripi tako točak na šini
 ni jedna brigada talijna starih!
 Od dole se pudlice kao cigančad
 nauzak vezana u malom kotru
 bude od bola,
 vrata njihove krvi širom su otvorena,
 temperatura srži do pakla užarena,
 reže na čajnu kašičicu,
 mrcvare gumenu cuclu,
 postale su bebe čija se usta pene
 u krilu belih botičarki.

Cemu to? umorno pitam pitajući.
 Zračni glas prašti: U njegovom interesu!
 U mom interesu.
 A zbog koga i čega se ja mičim?
 Zbog čega urlićem kao psi?
 Život se okreće, prepušten sam sebi
 velikim bujaju moje opsenе.
 Nad mene se naginju crni konji
 s mrtvačkim perčinom, baršunastim obrazima,
 videš li me mrtvim,
 blesavi uskopljeneći, uaka griva
 očvrsla u mirisu tamnjana neće postati moj šator.
 neću da spuštim bradu
 na jastuk vaših baršunastih grudi
 ostavite me!

Neka dode praznik morfijuma
 sa zlatnom muzikom koja se rasipa kao paperje,
 neka nade pui mome srcu iz tuge!
 Nosa me prema snežnom suncu od hiljadu voliti,
 crveni mesec će izazvati plinu krvi
 možete zvečkati niklana kišice, i vi noževi:
 Poletele su grudi bolničarke u moje ruke,
 mamurluk se ori,
 verujem da držim jednu srećnu zemaljsku kuglu.
 Ja sam došao iz smrada strvina ispod duge,
 biće bolje ovde na zemlji, nego ispod zemlje,
 mada mi se na butini nalazi takav procep,
 da bi kroz njega mogla lasta da proleti!
 Neka me zvezde ne vide bačenog
 u čvorštie pomahnitilih urlikanja.
 Džefate misina, grome,
 ne udaraj u ruke koje podižu cueće,
 neka svi miluju čoveka koji peva!

Preveo sa mađarskog
 Jožef VARGA

**mađarska
 PESNIKA**

Lajoš Kašak (KASSAK LAJOS) —
 Rođen je 1887. godine. Pisac, pesnik
 i slikar. Veoma zanimljiva i origi-
 nalna pojava u mađarskoj književ-
 nosti XX veka, propagator avangard-
 nih pravaca iz zapadnih književnosti.
 Pored više proznih delà objavio je
 sledeće zbirke stihova: Lomaće puva-
 ju, 1920. Nove pesme Lajoša Kašaka,
 1923. Krupno čitaste, 1925. Zemljo me-
 ja, čete moj, 1935. Pod crnim nebom,
 1940. Subotom uveče, 1941. Ruže stro-
 maha, 1949. Saraduje u svim poznatim
 mađarskim časopisima.

Milan Fišt (FIŠT MILAN) — Rođen
 je u Budimpešti, 1888. godine. Pesnik,
 prozni pisac, estetičar. Predavao je
 politiku ekonomiju i estetiku. Kan-

didat za Nobelovu nagradu. Mnogo je
 putovao. Uvodi slobodan stih u ma-
 đarsku poeziju. Ima velikog uticaja
 na generaciju koja dolazi iz njega,
 naročito na Iliju, Radnotija, Vereša,
 Sarketija. 1938. dobio nagradu Košut.
 Zbirke stihova: Ne možeš izmisliti,
 1913. Hor prolaznosti, 1920. Izabrane
 pesme, 1935. Ulica duhova, 1948. 1955.
 izdatе u njegove celokupne pesme.

Đula Ilješ (ILLYES GYULA) — Rođen
 1902. godine. Prve pesme objav-
 ljuje u emigraciji, posle pada Sov-
 jetske republike. 1928. godine vraća
 se u domovinu. Ubrzo postaje jedan
 od vodećih pesnika u zemlji i u pe-
 riodu od 1931. do 1934. godine četiri

puta osvaja nagradu Baumgarten.
 Urednik više časopisa. Zbirke: Teška
 zemlja, 1928. Otkos otave, 1931. Tri-
 stercu, 1932. Govorimo o herojima, iz-
 pod oblaka koji promiču, Red u ru-
 ševama, 1937. U posebnom svetu,
 1939. Slobani stihovi, 1940. Jedna go-
 dina, 1945. Suočeni, 1947. Dve ruke,
 1949. Izabrani stihovi, 1952. Rukovanja,
 1956. Nove pesme, 1951.

Laslo Nađ (NAGY LASZLO) — Rođen
 je 1925. godine. Prvu pesmu ob-
 javio u časopisu "Valóság", 1947. go-
 dine. Jedan od najpoznatijih mađar-
 skih pesnika. Objavio je više zbirki
 stihova. Poslednju knjigu objavio je
 prošle godine pod nazivom: Hlina u
 svakom doba.

pod izgovorom da ne žele da izlažu opas-
 nosti svoje snage, puštajući da njihova bor-
 benost svakoga dana sve više opada?

Možda će uskoro početi pregovori iz-
 među alžirskog naroda i francuske vlade
 i svako ovde i tamo, brine o njihovom
 mogućem ishodu. Prijatelji, ne postavlja-
 te sebi toliko pitanja! Pre svega zato što
 bi bilo dovoljno da se poduhvatite da na
 njih praktično odgovorite pa da ona već
 drugačije budu postavljena. Zatim, zato
 što čak i u vašem odustavu, pobednik će
 biti onaj ko nije čekao da se stvari reše,
 ko je računao samo sa sobom i 'ko je,
 prihvaćajući da se bori za svoj život do
 smrti, pravičnija strah — i sve one skr-
 vene oblike straha koji su nam postali
 tako lužno prisni: dosadu, zamorenoću,
 ošehrabrenost... Kad budemo mislili na
 alžirski narod, mislimo najpre na jedno
 beskonačno strpljenje. Ne na svoje str-
 pljenje, koje je turobno i pasivno mirenje
 sa najtežim uvredama koje nam se na-
 iz jednog aktivnog stava: odbacivanja po-
 nose, već na ono strpljenje koje se rađa
 niziženja, odlučivanja na borbu, neporeci-
 vovanje zahteva za egzistencijom dostojnom
 čoveka.

Mislimo na to. Ti ljudi imaju vre-
 mena, jer vreme radi za njih. I oni koji
 za to umiru — nikada nećemo moći da
 zaboravimo njihov broj — znaju bar da
 ne umiru uzalud, dok se mi još uvek pi-
 tamo, ma kako malo bili lucidni, za šta
 živimo...
 April 1961.
 Preveo sa francuskog Branko JELIĆ

Ovaj tekst je preveden iz zbirke esaja
 „Polazne linije“ I, Seul Pariz, 1963.